

Eduskunnan vastaus hallituksen esitykseen laeiksi vammaisten henkilöiden työllistymisen ja koulutuksen edistämisiksi

Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys n:o 87/1998 vp laeiksi vammaisten henkilöiden työllistymisen ja koulutuksen edistämi-

seksi. Eduskunta, jolle sosiaali- ja terveysvaliokunta on antanut asiasta mietintönsä n:o 14/1998 vp, on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

kuntoutusrahalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetun kuntoutusrahalain (611/1991) 18 §:n 2 momentti, 20 §, 25 §:n 1 momentti, 27 §:n 1 momentti ja 31 §, sellaisina kuin niistä ovat 18 §:n 2 momentti laissa 987/1996, 25 §:n 1 momentti laissa 1065/1994 ja 31 § laissa 1503/1995, sekä *lisätään* 5 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 1065/1994, uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 ja 5 momentti siirtyvät 5 ja 6 momentiksi, lakiin uusi 5 a §, 8 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 1503/1995, uusi 3 momentti, 9 §:ään, siitä mainitulla lailla 1503/1995 kumotun 2 momentin tilalle uusi 2 momentti sekä lakiin uusi 17 a § seuraavasti:

5 §

Kuntoutuksen antamisperuste

Kuntoutusrahaa voidaan maksaa kuntoutuksena järjestetyn oppisopimuskoulutuksesta annetun lain (1605/1992) mukaisen oppisopimuskoulutuksen ajalta kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain 2 §:ssä tarkoitettulla tavalla vajaakuntoiselle henkilölle oppisopimuksen perusteella. Tällöin edellytetään, että koulutus on tarpeellista 4 §:n mukaisesti.

5 a §

Ammatillisen kuntoutuksen varmistamiseksi nuorelle maksettava kuntoutusraha

Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisen ehkäisemiseksi kuntoutusrahaa maksetaan 7 §:n 3 momentin estämättä 5 §:ssä mainittujen tilanteiden lisäksi myös kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain 2 §:ssä tarkoitettulla tavalla vajaakuntoiselle 16 vuotta täyttäneelle nuorelle ammatillisen kuntoutumisen varmistamiseksi edellyttäen, että hänelle on laadittu henkilökohmainen opiskelu- ja kuntoutumissuunnitelma.

Kuntoutusrahaa maksetaan tämän pykälän nojalla enintään sen kuukauden loppuun, jona henkilö täyttää 18 vuotta. Jos henkilö 18 vuotta täyttäessään on kuntoutuksessa, kuntoutusrahan maksamista jatketaan sen kuukauden loppuun, jona meneillään oleva kuntoutusjakso on päättynyt.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu suunnitelma laaditaan yhdessä nuoren ja hänen huoltajiensa kanssa nuoren kotikunnan ja tarvittaessa muiden asiantuntijaviranomaisten yhteistyönä. Kirjallinen suunnitelma toimitetaan maksutta kansaneläkelaitokseen kuntoutusrahahakemuksen käsittelyä varten.

Asetuksella säädetään tarkemmin kuntoutusrahaan oikeuttavista jaksoista sekä opiskelu- ja kuntoutumissuunnitelman laatimisesta ja sen sisällöstä.

8 §

Maksamisaika

Vajaakuntoisella alle 18-vuotiaalla nuorella, jolla on oikeus saada kuntoutusrahaa 5 a §:n nojalla, on oikeus saada kuntoutusrahaa myös kuntoutusjaksojen väliseltä ajalta sekä ajalta, jona hän odottaa kuntoutuspäättöstä tai kuntoutuksen alkamista. Kuntoutusraha maksetaan tällöin 20 prosentilla alennettuna. Tarkemmat määräykset maksamisen perusteista antaa kansaneläkelaitos.

9 §

Ostavastuu aika

Kun 5 a §:n perusteella myönnettyä kuntoutusrahaa maksetaan 8 §:n 3 momentissa tarkoitettulta kuntoutuksen alkamista edeltävältä odotusajalta, ostavastuu aika lasketaan sen ajan ensimmäisestä päivästä, jota kuntoutusrahapäätös koskee.

17 a §

Nuorten vajaakuntoisten kuntoutusraha

Edellä 5 a §:n nojalla maksettavan kuntoutusrahan määrä päivää kohden on kahdeskymmenesviidesosa 2 100 markasta, jollei kuntoutusrahan saajalla muiden tämän lain

säännösten nojalla olisi oikeus määrältään tätä suurempaan kuntoutusrahaan.

18 §

Yhteensovitus

Jos kuntoutuja saa korvausta ammatillisena kuntoutuksena järjestetyn koulutuksen tai siihen liittyvän harjoittelun ajalta säännöllisesti muuta kuin 1 momentissa tarkoitettua ansionmenetykskorvausta tai muuta toimeentuloa turvaavaa tuloa, vähennetään samalta ajalta maksettavasta kuntoutusrahasta mainitut tulot ja korvaukset siltä osin kuin niiden määrä yhteensä ylittää lukukauden ajalta laskettuna keskimäärin yksinäiselle henkilölle maksettavan hänen asuinkuntansa kuntaryhmän mukaisen täysimääräisen kansaneläkkeen määrän kuukaudessa. Tässä momentissa säädettyä yhteensovitusta ei sovelleta kuntoutusrahaan, joka 21 §:n nojalla maksetaan työnantajalle eikä kuntoutusrahaan, jota maksetaan 5 a §:n perusteella.

20 §

Kuntoutusrahan määrän tarkistaminen

Ammatillisen koulutuksen aikainen kuntoutusraha määritetään uudelleen, jos sen määrään vaikuttavat tulot ja korvaukset nousevat olennaisesti taikka niiden määrä vähennee.

Tarkemmat määräykset kuntoutusrahan uudelleen määrittämisestä, siinä huomioon otettavista tulojen ja korvausten muutoksista sekä kuntoutusrahan saajan velvollisuudesta ilmoittaa olosuhteissaan tapahtuneista muutoksista antaa kansaneläkelaitos.

25 §

Etuuksien hakeminen

Kuntoutusrahaa ja harkinnanvaraista kuntoutusavustusta haetaan kansaneläkelaitokselta. Kuntoutusrahaa haettaessa on esitettävä kuntoutuspäätös. Kuntoutuspäätöksen esittämistä ei kuitenkaan edellytetä, jos kuntoutusrahaa haetaan tämän lain 5 a §:n perusteella.

27 §

Maksaminen

Kuntoutusraha suoritetaan maksukausittain kuntoutusjakson jälkeen siten, että ensimmäinen maksuerä käsittää kuusi ensimmäistä arkipäivää kuntoutusrahan maksamisen alkamisesta ja kukin seuraava maksuerä 25 arkipäivää. Tarkemmat määräykset maksamisesta noudatettavasta menettelystä sekä tarvittavista selvityksistä antaa kansaneläkelaitos.

— — — — —

31 §

Indeksitarkistus

Kuntoutusrahaan, joka määräytyy 14, 15 tai 17 a §:n mukaan, tehdään vuosittain indeksitarkistus noudattaen vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelain 9 §:n 2 momentin ensimmäisessä virkkeessä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 1999.

Lain 5 §:n 4 momenttia sovelletaan vain lain voimaantulon jälkeen alkavaan opipisopimuskoulutukseen.

Lain 5 a §:ää ei sovelleta kuntoutusrahaan, jota maksetaan ennen lain voimaantuloa alkanee kuntoutuksen ajalta.

Laki**kansaneläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/1956) 20 §:n 1 momentin 2 kohta sekä 39 §:n 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 20 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 1487/1995 ja 39 §:n 4 momentti laissa 572/1982, sekä

lisätään 22 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 697/1964 ja 670/1985 ja mainitussa laissa 1487/1995, uusi 4 ja 5 momentti, jolloin nykyinen 4 momentti siirtyy 6 momentiksi, 30 a §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 123/1988 ja 979/1996, uusi 5 momentti, jolloin nykyinen 5 ja 6 momentti siirtyvät 6 ja 7 momentiksi, sekä 39 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 705/1965, 572/1982, 214/1991, 564/1993 ja 1502/1995 ja mainitussa laissa 1487/1995, uusi 4 momentti, jolloin muutettu 4 momentti siirtyy mainitulla lailla 214/1991 kumotun 5 momentin tilalle uudeksi 5 momentiksi, seuraavasti:

20 §

Kansaneläkkeenä maksetaan:

— — — — —

2) työkyvyttömyyseläkettä:

a) työkyvyttömälle henkilölle, joka on 65 vuotta nuorempi, alle 18-vuotiaalle kuitenkin vain 39 §:n 4 momentissa säädetyn edellytyksin;

b) kuntoutustukena 22 §:n 1 momentissa ja 22 b §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa työkyvyttömälle henkilölle, joka on 65 vuotta nuorempi; tai

c) yksilöllisenä varhaiseläkkeenä 22 a §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa 58 vuotta ei vielä 65 vuotta täyttäneelle vakuutetulle; tai

— — — — —

22 §

Jos eläkkeensaaja, jonka terveydentilassa ei ole tapahtunut olennaista muutosta ja joka

saa 1 momentin mukaista toistaiseksi myönnettyä täysimääräistä työkyvyttömyyseläkettä, ryhtyy ansiotyöhön, josta hänen katsotaan saavan kohtuullisen toimeentulonsa, ei eläkettä makseta työssäoloajalta, vaan se jätetään lepäämään. Täysimääräiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen rinnastetaan eläke, jonka määrä poikkeaa täysimääräisen eläkkeen määrästä lain 25 b §:stä johtuvasta syystä. Henkilön saamia 26 §:ssä tarkoitettuja perhe- ja huoltoeläkkeitä ei oteta huomioon ratkaistaessa, katsotaanko henkilön saavan sellaista täysimääräistä työkyvyttömyyseläkettä, joka voidaan jättää lepäämään. Eläke voidaan jättää lepäämään vähintään kuuden ja enintään 24 kuukauden ajaksi.

Työkyvyttömyyseläkkeen ollessa lepäävänä henkilöä ei pidetä eläkkeensaajana. Henkilölle, jonka eläke on jätetty lepäämään 4 momentissa säädetyllä tavalla, maksetaan lepäämistä vastaavalta ajalta vammaistukilain (124/1988) 2 §:n 3 momentissa mainittua vammaistukea. Lepäävänä olevaa eläkettä ryhdytään maksamaan uudelleen edellyttäen, että työnteko on lakannut tai ansiotulot ovat vähentyneet siten, ettei henkilön katsota enää saavan kohtuullista toimeentuloaan työllään. Jollei lepäävänä olevaa eläkettä ole eläkelaitokselle tehdyllä eläkelaitoksen pyytämällä ilmoituksella vaadittu ennen 4 momentissa mainitun määräajan päättymistä maksettavaksi, katsotaan se ilman eri päätöstä lakanneeksi.

30 a §

Hoitotukea ei makseta ajalta, jolta henkilö saa 22 §:n 5 momentissa mainittua vammaistukea.

39 §

Alle 18-vuotiaan oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen alkaa aikaisintaan sen kuukauden alusta, jota edeltävän kuukauden aikana hänen oikeutensa kuntoutusrahalain perusteella maksettavaan kuntoutusrahaan on päättynyt. Oikeutta eläkkeeseen ei myöskään ole henkilöllä, jonka kuntoutus jatkuu hänen täyttäessään 18 vuotta, ennen kuntoutuksen tai kuntoutusrahan maksamisen päättymistä. Edellä säädetyistä poiketen eläke voidaan kuitenkin myöntää henkilölle, jolla ei selvitysten perusteella katsota olevan mahdollisuuksia ammatilliseen kuntoutukseen tai jonka ammatillinen kuntoutus on sairauden vuoksi keskeytynyt tai päättynyt tuloksettomana.

Poiketen siitä, mitä 3 momentissa säädetään, alkaa oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta, jos vakuutettu on tullut työkyvyttömäksi työttömyyseläkettä saadessaan. Samoin vakuutetulla on oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta, jos hän rintamasotilaseläkettä saadessaan on tullut työkyvyttömäksi ja hän tuolloin on saanut työntekijäin eläkelain (395/1961) 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, säännösten tai määräysten taikka merimieseläkelain (72/1956) mukaista työttömyyseläkettä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 1999.

Tämän lain 39 §:n 4 momenttia ei sovelleta henkilöön, jonka oikeus eläkkeeseen alkaa ennen tämän lain voimaantuloa.

Laki

vammaistukilain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 5 päivänä helmikuuta 1988 annetun vammaistukilain (124/1988) 2 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

2 §

Jos henkilö on jättänyt kansaneläkkeensä kansaneläkelain 22 §:n 5 momentissa tarkoitetulla tavalla lepäämään, hänelle maksetaan edellä säädetystä poiketen sekä tämän lain 1 §:n ja 3 §:n 4 momentin estämättä

2 §:n 1 momentin 1 kohdan suuruista vammaistukea eläkkeen lepäämisajalta. Henkilö ei voi samalta ajalta saada 2 §:n 1 momentin mukaista vammaistukea.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 1999.

Laki

kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 27 päivänä maaliskuuta 1991 kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain (610/1991) 3 §:n 1 momentti seuraavasti:

3 §

Vaikeavammaisten lääkinnällinen kuntoutus

Kansaneläkelaitoksen on järjestettävä muussa kuin julkisessa laitoshoidossa olevalle vaikeavammaiselle henkilölle, joka lisäksi saa

1) lapsen hoitotuesta annetun lain (444/1969) 2 §:n 2 tai 3 momentin mukaista hoitotukea;

2) vammaistukilain (124/1988) 2 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdan mukaista vammaistukea;

3) työkyvyttömyyseläkettä ja kansaneläkelain 30 a §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa

tarkoitettua hoitotukea; tai

4) vammaistukilain 2 §:n 3 momentin mukaista vammaistukea, joka on myönnetty 3 kohdassa tarkoitetun hoitotuen sijaan,

sellaisen pitkäaikaisen tai vaativat muut kuin sairaanhoitoon välittömästi liittyvät kuntoutusjaksot laitos- tai avohoidossa, jotka

ovat tarpeen hänen työ- tai toimintakykynsä turvaamiseksi tai parantamiseksi.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 1999.

Helsingissä 20 päivänä lokakuuta 1998